

Züllik a vadászatunk.

Írta: Bársony István.

A ma érvényben levő vadásztörvény revíziójának a szükségéről állandóan sok szó esik vadász körökben és méltán. De az a reménységünk, hogy ebből a revízióból belátható idő alatt lesz is valami, a minimálissá sorvad. Erre is elmondhatjuk, hogy „debuisset pridem”, korábban kellett volna; akkor t. i., amikor még sokkal kevesebb nehézsége lehetett volna ennek, hogy ez a mozgalom legalább valamelyes sikerrel járjon. Csak-hogy már a háborút megelőző időkben is olyanok voltak a viszonyok, — nevezetesen az úgynevezett „szociálisok”, — hogy sokan méltán aggódtak amiatt, hogy nem süle-e el a kísértés visszafelé és nem okosabb-e a „quieta non movere” (ami nyugszik, azt ne bolygassuk) elve mellett maradvá, legalább annyit megmenteni a vadászat komoly érdekeiből, amennyinek a megvédését a mai törvények is lehetővé teszik. Hisz látnunk kellett, hogy az a szélső „liberalizmus”, amely a „társadalmi egyenlőség” tetszetős jelszavával minden más téren is annyi egészségtelen szabadosságra vezet, elsősorban az „úri passzió”-nak hirdetett vadászatot fogja kiszolgáltatni az erre még meg nem érett és a vadászat ügyét éppen ezért valóságos végső romlásba taszító elemeknek.

A dologban ugyanis az a furcsaság van, hogy a vadászat tulajdonképpen csakugyan „úri passzió”, csak-hogy egészen más értelemben, mint ahogy ezt a hozzá nem értő „ürelenes” demagogia magyarázni akarja. „Úri passzió” ugyanis abban, hogy a gyakorlásához elsősorban *úri fegyelmezetttség* szükséges, párosulva sok lemondással és áldozatkészséggel; a vadállománynak nemcsak egyszerű kímélésével, hanem egyszersmind szakszerű gondozásával is, ami elengedhetetlen feltétele annak, hogy egyáltalában legyen vadunk, amire vadászhatunk. Aki ezt nem érti és nem követi, arra bátran rá lehet alkalmazni azt a régi jó közmondást, hogy „aki valaminek nem mestere, hóhéra az

annak”. Aki például *csak* vadászik, — még ha a törvény hiányos paragrafusainak a megtartásával is, — de nem szab saját maga elé külön korlátozásokat, amelyek a törvény engedelmeiről való önkéntes lemondást jelentik és aki a vadat csak *lővi*, de nem *tenyészti* és egyszersmind: az mindig csak *puskás* lehet, ellenben sohasem lesz méltó az *igazi vadász* névre.

Tessék elképzelni, hogy a mai túlhajtott „demokratikus” áramlat mellett, amely a demokráciát a „mindenkinek minden szabad” elvére építi, mi vár azokra a vadászterületekre (illetőleg a területeken levő vadállományra), amelyek vadászatilag tanulatlan és fegyelmezetlen elemek kezébe kerülnek és pedig azért, mert ezek győzik pénzzel, hogy mindenünnen kilicítálják az „urat”, aki alatt legtöbbször a középosztály tanult embereit kell érteni, azok az urak kis vadásztársaságokat alkotva béreltek ezelőtt egy-egy községi határt, hogy azon *módjával, mérséklettel*, tehát „úri” tisztességgel vadásszanak, mindig gondolva a holnapra is és inkább nem vadászva, semhogy a *tenyészanyagot* irtsák, amelynek a mennyiségét csak ahhoz értő szakember lehet hivatva ellenőrizni és biztosítani. Ám az új bérlők tekintélyes része — mondom — győzte pénzzel és tömörüléssel a vékonypénzű (az erszényét érve) „úr” (hivatalnok stb. efféle) ellen és ahol ezelőtt egy nyolc-tíz tagból álló vadásztársaság vadászgatott egyszer-egyszer, de akkor is mindenképpen korrekt módon: ott most ötvenen-hatvanan, meg százan is derűborúra élnek azzal a *jogukkal*, hogy mint új bérlők, akár az *egész vadállományt* kilőjjék a *törvényes határidőn* belül. Hisz *szabad*, amit tesznek; senkinek sincs „joga” ebben őket megakadályozni. Éppen csak a *vadásztisztesség* tiltakozik ellene, de ők ezt nem hallják, nem értik, figyelembe nem veszik, mert nem nevelkedtek ilyen felfogásban.

Azt ők is tudják, hogy ha a malacos kocát akkor vágják le, amikor kis malacai vannak, az nagy káruk, mert a kis malacok anya nélkül maradnak és könnyen elpusztulnak; a kotlós tyúkot sem vágják le, sem a kis malacokat nem ölik le végig

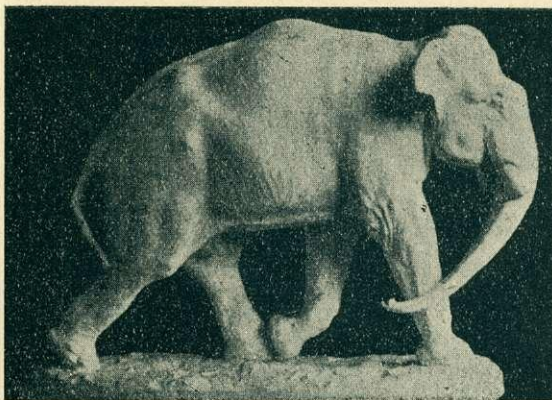
mindet, sem apró, fejletlen csirkét nem nyakaznak le, de gondolkodás nélkül lelövik a pocakos nyulat, az őzsutát a gidája mellől, a kis fácánt, kis foglyot stb., stb. Ami a puskájuk elé kerül mindent és még nagyon derék, becsületes emberek, ha legalább a tilalmi időket megtartják. Hanem amíg ez sem korlátozza őket, addig hajrá, hegyen-völgyön lakodalom, azaz: vadászat! Azt nézik, hogy nini, a társuk annyit, meg annyit lőtt már, azt hamar utól kell érni, mert „ez az igazság“, sőt ha lehet, túl is kell haladni, mert ez jogos.

Íme, halvány képe annak, hogy mi előzi meg a területek vadállományának teljes kiirtását, amikor azután az üres határért már nem akarják az új vadászok az óriási új bérlésszövegeket fizetni, hanem visszakínálják az ilyen kiszarolt, tönkretett területeket a régi „úri“ bérlőknek, akik kezdek elülről a nagy munkát, a vadtelepítést, óvást, gondozást, azért, hogy ha majd évek múlva megint lesz a határban tisztes vadállomány, akkor újra kezdődjék a régi komédia a zúgolódással, hogy „mégsem járja, hogy csak az „úr“ vadászhaszon, mikor a vad tulajdonképpen senkié, tehát mindenkié“. De hogy azt a vadat, mint tenyészanyagot, esetleg milyen drága pénzért vette meg az „úri“ vadász és hogy milyen költsége volt rá, amíg úgyahogy el bírta szaporítani, azt senki sem kérdezi és ezzel nem is számol. Azt tudni nem akarja.

A „forradalmak“ törvényes revízió nélkül is azok kezére dobták a vadászatot, akik közt aránytalanul kevés ma még a fegyelmezett vadász, aminek az a következménye, hogy az egész ország nagyértékű vadállománya erősen megcsappant, sok helyen meg is semmisült. Ez viszont maga után vonja a piacra kerülő vad árának hallatlan megnövekedését. Tíz-tizenkét

évvel ezelőtt még két koronájával annyi nyulat vehettünk, amennyi tetszett; most egy nyúl ára a vásárcsarnokokban, Budapesten megközelíti a háromszáz koronát. Csak a pusztia nyulbőrért kínáltak már a fülem hallatára száznegyven koronát. Igaz, hogy egy sörétes töltény ára ma tizenkét korona, meg ennél is több és úgy hírlik, hogy a jövő 1922. esztendőben huszonöt korona is lesz. Amikor ezeket a sorokat írom (december vége

felé), egy felnőtt hajtónak ötven-hatvan-hetven korona „napszám“ jár, a „gyereknek“ pedig harminc-negyven-ötven korona. Tessék most számítani a vasútat ki a területre és vissza, de még előbb az állomásra és onnan hazajutást negyven-szeres bérkocsitaksával, továbbá odakint a vadhordó, meg a vadászokat hordó szekerek napi bérért, azután az elemőzsia költségét, no meg a vadászholmi koptatását, rongálását, esetleg vásárlását, végül a puska- és a vadászati adót, legvégül a területbérltet minden járulékaival (vadőrtartás, vadetetés, ragadozók irtása méreggel, patronnal, lődij fizetése mellett), mire mindennel el-

Allatkertünk Siámja. — Mausch szoborműve.

készültünk, szédülünk attól, hogy mibe kerül az az egy pár darab vadunk, amit kárpótlásképpen néha hazaviszünk.

Egy valamirevaló használt vadászpuska (sörétes) ma *kézalatt* (nem üzletben) nyolc-tíz-tizenötezer korona, finom vadászpuska üzletben nyolcvan-százezer korona, de még ennyiért sem lehet venni, mert nincsen már raktáron, a külföldről pedig nem birunk behozni a rossz valutánk miatt. Ha egy „jobb“ vadászatra hívnak meg bennünket, ahol el lehet lőni egy nap alatt száz patront (régente esetleg háromszázat is ellehetett lőni ugyanott), az ma, *csak töltény árában* legalább is ezerkétszáz korona egy napra! Ki bírja el ezt?! . . . Igaz, hogy — amint hallom — az a divat kezd lábra kapni, hogy a töltényt a vadászterület ura (tulajdo-

Erdélyi magyar éneke 1922-ben.

Ha a kétely mérges tőre
Megsebezte már szived',
Ha ki is húzták belőle,
Meggyógyulnod nem lehet.
Üzd el százszor a gyanakvást,
Mind a százszor visszatér,
S maró kínja — mert nem ad mást —
Mind a sírig elkísér.
Mert ha egyszer porba omlott
Önalkotta istened,
Könnyeid' hiába ontod,
Életre nem keltheted . . .
S ha tudod, hogy hited veszve,
S visszanyerni nem fogod,
Élni vajjon kedved lesz-e,
Hogyha élni nincs jogod?
És ha mégis daccal, gyáván
Élni vágyol — hova jutsz?
Eltiporva, búsan, árván,
Vesztett hittel élj, ha tudsz!

Zoltán Vilmos.

Enyém vagy.

Írta: Lázár István.

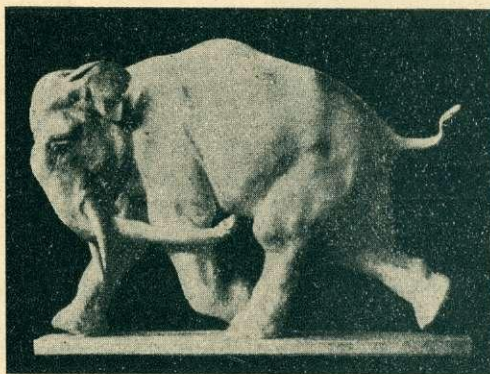
Vigyorogva nézett a hegykatlanba, arrafelé, ahol a szédítő sziklák között kiszélesedett a vízmeder. Nőt látott a patakban, erős csipejű asszonyi állatot, szepet, feketét. A párázat ezüsfályoként lebegett a vizesés fölött, de azért tisztán kivette, hogy mit csinál. Apró gyöngykaplót szedett a patakából, közben hűtögette magát a csillogó habokban.

Látott már asszonyi állatot eleget, de ilyen szepet még soha. Nyaka, válla ragyogó, gömbölyű. Többet ér egymaga, mint a totemtörzs minden asszonya. A karja fehér lilium, ahogy a patakba nyulka. A lába is lilium. Lemenne hozzá, de nem lehet . . .

A hegykatiában bősülten harsogott a víz, olyanformán ömlött alá a szakadék kőfogai közül, mint a dühödő ember szájából a tajték. Oldalt sziklák meredeztek, egyenes tarbazatok, amiken csak a madár szállhat át. Futván-futhat vagy félnapot, ha megakarja kerülni a vizesést, addig pedig elmegyen a szép asszonyi állat az ő barlangjába.

Az asszony főlegyenesedett s a patak östükrében nézni kezdte önmagát. Hajának hosszú fekete kígyói betakarták ringó derekát. Nyújtózkodott s karjával olyan lendületet irt le, mintha el akarna repülni, mint a tólakó madár. És fent, a sziklapárkányon a kőkorszak embere, ki nem tudta, csak érezte a halhatatlan szepet, nagy szőrös szájával csemceget, mint éhes állat a hús után. Lehajolt mélyen és kémlelte a kékesbarna

nosa vagy bérlője) adja a meghívott (rendszerint jó lövő) vadászoknak. Olyat is hallottam, hogy ahány vaddal a meghívott vendég beszámol, annyi tölteny árát térítik meg neki, ami normális viszonyok közt hallatlanul furcsának tetszenék, míg most senki sem csudálkozik a gazdaságos beosztás ilyen megoldásán. Elvégre csakugyan igaz, hogy a hibázás legyen legalább így megbüntetve, akkor mindenesetre kevésbé fognak a vadászurak házárdul lövöldözni és leszoknak arról, hogy nagyon is „szép” lövésekkel próbálkozzanak, jóval felül a százlépésen, holott a korrekt vadásztávolság söréttel nem haladja meg a hatvan, legfeljebb hatvanöt lépést, de ezt is csak igen jó puskából engedhetjük meg magunknak. A rendes puskapróbátávolság ugyanis harminchat méter, azaz ötven lépés. Erről a távolságról még minden számottevő puskával „bizonyosra” lehet venni a vadat, ha az, akinek a puska a kezében van, méltó a „jó lövő” névre. (Itt már a jó lövés kvalifikál.)

Futó elefánt. — Maugsch szoborműve.

A szeles és mohó vadászok éppen a távolság helyes megítélésében nem lelkiismeretesek és ezzel nemcsak azt érik el, hogy sokat hibáznak, hanem ami ennél is sokkal rosszabb, azt, hogy sokat sebeznek. Pedig a sebzett vad legnagyobb része vagy már a sérülése folytán elpusztul, vagy olyan bénává válik, úgy elgyöngül, hogy könnyű prédáját találja bennük a sokféle szárnyas és négylábú ragadozó állat.

A vadászfegyvelmezetség alfája mindenesetre az, amikor valaki valamely olyan vadra, amely nem esik tilalom alá, a saját elhatározásából (vadkímélés végett) egyáltalában nem lő rá, de a második leglényegesebb fegyelmi paragrafus mindjárt a normális távolság szigorú megtartását követeli. Ez még nehezebb feladat elé állítja a kiforratlan vadászt, mint az előbbi, mert amire egyáltalában nem akar rálőni, az minden távolságra védve

űrt, sunyi szemével a távlatokat méregette, a sziklák oldalfalait, mikén mint hevenyén odavetett koszorú, kúszott fölfelé az ezerindás vastag iszalag. Tétovázott. Vinnyogó hang szűkölt ki a torkán, mint a hiénakutyáén, ha szorongatják; aztán megmozdult, csontos, éles arcán valami tébolyult elhatározás tűzelt s iromba kőbaltját a mélységbe hajítva, elszántan kezdett ereszkedni a sziklacsúcson lefelé.

A kúszónövények gyökere ropogott, de mielőtt kiszakadt volna, már új csomóba fogódzott s ég-föld között himbálódzva, néhol szinte zuhanva csúszott lefelé. Erős karján szinte különváltak az izmai s nyakán vastagon kidagadtak az erek, lábujjai görcsösen tapadtak a sziklafal repedésein, míg tenyere nyers izgalommal tépdeste a kőszikla iszalag-palástját. Hull a por, szakad az inda, serceg a hajszálgyökér, de már a lába támponton van s egész testével a sziklához lapul. Ott maradt, Karjaival ölelte a hegy mellét, mintha birkóznék vele, aztán megindult a harántfutó, keskeny kőjáraton, mit a világteremtő tűz gigászi dühe hasított magának s a lefelé hajló, töredezett parkányzaton néma ujjongással sompolygott a prédája felé.

A kőpárkány megszakadt s megállott a pihegő emberállat az asszony fölött vagy húsz méter magasban. Lenézett és halcan vihogott. Apró, sunyi szemében sárgán lobogott a fékezhetetlen szenvedély s nagy, vörös nyelvét sarló-alakra hajlítva, öltögette az asszony felé. Ez erősen fejlett ösztönével ide-oda nézegetett és a levegőben remegő orcimpával szimatolt.

Meg se moccan, csak bámulta az ő gyönyörű zsákmányát, ki már megnyugodott s tovább szedegette az apró gyöngykalylót. Mért nincs szárnya, hogy lerepülhetne hozzá! De így

van ellene, míg az olyan vad, amelyre éppen vadászik, csak jobban ingerli a szeles odadurrantásra, ha egy kicsit messzebbre van. Hisz ha nem siet a lövéssel, elmegy a vad lövés nélkül. Különösen körvadászatokon látta az ember olyan ágyúnak való távolságra lövöldözést, hogy maga is rösteli a dolgot.

Mindez ugyan szorosan véve elsősorban a vadászokat érdekli, de érdekelheti — és pedig méltán — a természetbarátot is, mert a természet külső jelenségeinek legelevenebb része éppen az erdők, mezők, nádasok, tavak, mocsarak, hegy-ségek és havasok állatvilága, ennek a keretében pedig az annyira értékes és mindnyájunk számára táplálkozási és egyéb szempontokból egyképpen becses vadállomány, elsősorban természetesen a hasznos vadállomány.

Az olyan természetbarát tehát, aki ha maga ugyan nem vadászember, de a vadászat ügyét, ahol és ahogy éppen lehet, rokonszenvesen felkarolja, a saját érdekében is cselekszik.

Mit ér az, ha egy évre hatvannyolcvanezer koronákat fizetnek a vadászatra rászabadult új bérlők egy-egy három-négyezer holdas községi határ

vadászati jogáért, de már az első esztendőben úgy kilövik ott a vadat, hogy jövőre az a terület csak sétálásra való, vadászatra nem, mert nincsen rajta vad?! Akkor azután lelohad a nagy kedv és senki sem akar nagy bérösszeget fizetni a semmiért. Pedig ahonnan a tenyészanyag is ki van irtva, ott a vadászat szünetelése sem használ, oda új telepítés kell, ami a mai viszonyok közt szinte légyőzhetetlen nehézségekbe ütközik, arról nem is szólva, hogy az ilyesmihez érteni kell, amit a mai új bérlők legnagyobb részéről még feltételezni sem lehet.

Így van ez már a kisvaddal is, hát még a nagyvaddal, amelyet az igazi vadász a trofeai miatt értékkel főképpen, csak-hogy az agancsos nagyvadat a mohó új vadászok a vad

sem menekszik. Csak azt a girbe-görbe fát érhetné el, mely úgy nyúlik ki a kőből, mint valami sokkarú szörnyeteg. Lassan . . . Most! Hehehe . . . Vastag az indagyökér, mint a gyermek karja . . . Hopp! . . . A lábfeje már ott nyugszik a fán, mit a szelvést ültetett oda. Ehehe . . . ehehe . . . A majom fürgeségével bujt be az ágak közé s kúszott a törzsön lefelé, aztán megfogta az alsó vastag ágat s a sziklától elrugaszkodott. Az ág lehajolt, szívosan tartotta terhét, de a levelek surrogására a kagylószedő asszony fölriadt. Ott lebegett a nagy szőrös ember a víztükör fölött vagy öt méter magasban, úgy csüngött az ág végén, mint akit fölakasztott az Erős Ember, a totten-törzs főnöke. Csakhogy ez él. A lába kalimpál és ingatja magát, mint aki ugrani akar . . .

Haó! kiáltott föl és a vízbe húzódva, csodálkozott a vakmerő legényen.

Rugott egyet az ághegyen s merész ívben ugrott. Zsupsz! A napsütött víz magasra fröccsent, de akkor már kint volt az asszony a parton s magára kapta állatbőrből készült szépségtakaróját. A férfi fölemelkedett s kifelé gázolt a patakából.

— Mit akarsz? — hörrent rá az asszony.

— Ehehehe . . .

Megijedt tőle.

— Ki vagy?

Ehehehe . . . — ragadta meg karját — Enyém vagy!

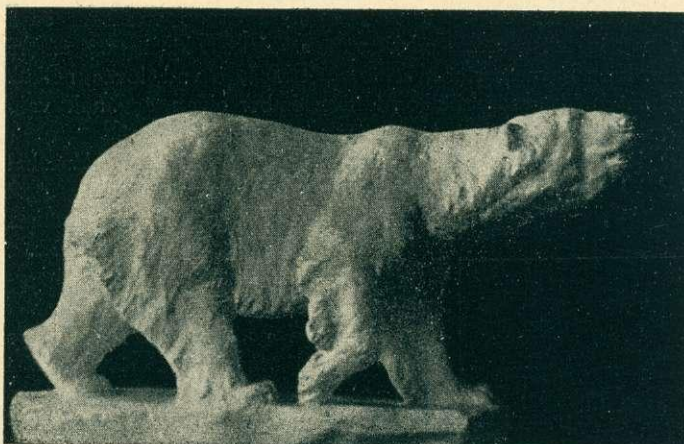
— Mit akarsz? — tépte ki magát az idegen férfi kezéből.

— Szeretlek . . .

— Van nekem uram!

A szőrös ember melle megvonaglott.

— Urad! Én leszek az . . . — hunyorított sötéten.

Állatkertünk Garibaldi nevű jegesmedvéje. — Maugsch szoborműve.

gyerekkorában lelövődözik, kifejlődni egyáltalában nem engedik, hisz ez évekig tartó kíméletet követelne, amire ők teljességgel alkalmatlanok, nekik hús (!) kell, minél több hús! És ha akármilyen szarvas vagy őz kerül is eléjük, csak a nagy testet nézik, hogy mennyi hús (!) van azon. Büszkén dicsekesznek azután vele, hogy mekkora szarvast lőttek s ha az ember utána jár a dolognak, kisül, hogy igenis lőttek egy vemhes szarvasutát, ott, ahol alig lézeng egy-két nemes nagyvad, ahol tehát az ilyet feltétlenül kímélni kellene, még pedig évek során át.

Ezekre a gyönyörű állapotokra ráadásul számolnunk kell még a „virágzó” orrvadászattal is, amely most éli aranykorát. Hisz annyi az *eldűgött* puska mindenfelé (a kommunizmus idejében elrabolt puskák ezek), hogy ha valami igazán finom puskához akar jutni valamelyik gazdag ember, szerezhet oda-kint jó pénzért „Holland & Holland”, vagy „Churchill”, vagy akármilyen másféle remek angol puskát, csak bizalmat tudjon kelteni maga iránt, hogy nem árulkodik és nem sajnálja az árát.

Most ugyan a „fegyver-passzus” kötelező beszerzése kissé

— Csókolj meg . . . — morrant rá, zihált és vastag szájával csemcsegetett.

— Enyém vagy!

Az asszony megfutamodott, kagylói szétgurultak, úgy rohant, de a férfi csak kettőt szökött és elkapta szilajon.

— Hová?

— Haza . . . — szisszent föl a fogása alatt. — Engedj, megmondom az uramnak . . .

Az ember kacagott. Öröm is, harag is vinnyogott a hangjában. Kidülesztette mellét, hogy nem fél. Az asszony reszketett.

— Honnan jöttél? — kérdezte, hogy bátorítsa magát.

— Onnan — intett föl a sziklatetőre. — Érted . . . — mutatta kisebzett tenyerét. — Viszlek.

— Hová?

— A hegyeken túl, a barlangomba — ragyogott a szeme. — Van nekem nyilam, kőbaltám, kőkorsóm és medvebőröm. Csak az nincs aki tüzet tegyen. Viszlek!

Az asszony nem mozdult.

— Neked adom a medvebőrt és a szarvasagancsot is. Van nekem piros és sárga porom, amivel békenyheted magadat. Futtában elfogom a vadat s nem éhez . . .

Az asszony szemügyre vette s kicsit tetszett neki, mert szebb és fiatalabb volt, mint az ő ura. De félt tőle, olyan fergeteges tüzet látott a szemében.

— Mind neked adom a velőt az állatok csontjából s nem verlek meg, ha jó lész — áradozott szerelmesen. — Még a kedves kutyámat is megölöm a kedvedért, ha megkívánod a húsát . . . csak szeress!

megnehezíti az ilyen „alkalmi” vételeket, de azért egy kis közkeletű lelkiismeretlenséggel és néminemű kisebb kockázattal megússza a bajt a vállalkozó szellem, amiben nincs hiány mai napság.

Állatkertünk és a képzőművészet.

Hazánk egyik legszebb és az emberi lelkiületnek legkedvesebb kultúrintézményének, az állatkertnek kapui nyitva állanak nemcsak a kíváncsi nézőközönség részére, hanem a tanulni és tudnivágyók serege megtalálja még a mai megfogyatkozott állományban is mindazt, ami különösen a gyermek továbbképzésére okvetlenül szükséges. Csak az elvakult kritikus rosszmájúsága kicsinyelheti le oly sok nélkülözésen keresztülment állatkertünket, a szakértő szeme még mindig megtalálja az állat- és növényvilág legszebb példányait. Nemcsak az általános zoológiai és növénytani műveltség kibővítésére szolgál állatkertünk, hanem a művészet is megtalálja állatkertünkben a legmegfelelőbb természetes műtermét. Művésznövendékek, ifjak, leányok az enyhe idő beálltával vázlatkönyvekkel állnak a ketrecek előtt és szorgalmasan rajzolgatják állatainkat. Nem tudhatjuk, melyik lesz ezek közül világhíres állatfestőnknek, a néhai *Vastagh Gézának* méltó utódja. A festőállvány mellett a szobrász mintázó állványán is nem egy szép állatszobor került ki az állatkertből. A háborús évek alatt alig láttunk oly komoly és lelkes munkásságot, mint most rövid egy év alatt, amelyről a mellékelt felvételek a legszebb eredményt mutatják be.

Állatkertünkben alig egy éve kezdte meg munkálkodását *Maugsch Gyula*, Besztercebányán az 1882-ik évben született szobrászművészünk, aki középiskoláit Bártfán végezte s ugyanott édes apja gyárában már gyermekkorában a mintázást megtanulta. Később

Tetszett a beszéd. Az ő ura bezzeg kiissza a jóízű velőt a csontból, erős fogával leszedi róla a húst s ő csak azt kapja, ami rajta marad. De nem szabad mást szeretni!

— Engedj el . . .

— Viszlek.

— Fiaim vannak . . .

Az ember megrezzent.

— Mennyi?

— Kettő — mutatta az ujján.

— Mindegy — mormogta elgondolkozva. — Szeretlek. És ha nem szerélsz, megharagszom . . .

Jólesett az asszonnak, hogy az urán kívül még más is szereti, de nem mert leülni vele. Agyon ütné az ura! Könyörgőre fogta.

— Engedj el s ha besetétedik, kijövök. Most honn van az uram s csúfharagú ember . . .

A férfi szőrös szája reszketett vágyakozásában.

— Elengedlek, ha most leülsz mellém s megcsókolsz . . .

— makogta az egytagú ősnyelven. — Ha nem, baj lesz . . .

Az asszony kisiklott a kezéből s baljóslatúan nézett rá.

— Csak egyet kiáltok s kifut az uram több társával. Ehejt vagyon a barlangunk. Este kijövök . . .

Dehogy jön, csak most kiszabaduljon!

— Ki fél? — vetette ki nagy mellét az ember. — Összemorzsolom! — csikorgatta a fogát. — Kellesz. Te kellesz, senki más . . . Jó. Megvárlak. De ha nem jössz ki, nem az uradat ölöm meg . . .

— Hát kít? — incselkedett a kerekvállú asszony.

külföldre került és Berlinben beiratkozott a Képzőművészeti Akadémiára, de ott csak egy évig tanult. Nyughatatlan alkotni vágyó tehetségét inkább az állatkert vonzotta, ahol a vadállatokat mintázta. A nappalt az állatkertben töltötte, míg az esti órákban Geier professzorhoz járt akt mintázásra. Ezenkívül a német nemzet híres állatszobrászánál, Gaul-nál dolgozott. A háború kitörése előtt közvetlen háromnegyed évig Párisban bővítette tudását, majd a háború alatt állami szolgálatba lépett és a székesfehérvári fiúnevelő otthon növendékeit mintázásra tanította.

A múlt év tavaszán szobrászművészünk állatkertünkben elkezdte újból működését és kitartó szorgalmas munkával egy egész kiállítást betöltő műremekeket alkotott. Sziam elefántunk szobra úgy bonctanilag, mint mozgásban tökéletes alkotás, mely nemcsak az egészében nem mesterkélte merev alkotmány, hanem részleteiben is az igazi élet, mozgás, arckifejezés, az elefántkarakter hű másolata. Futó elefántjával a mesteri kéz a legjobban bizonyítja igaz művészi tehetségét. *Garibaldi* jegesmedvének, az európai bölény, a leopárd, a törpe indiai szamár szobra az élet, a mozgás egy-egy pillanatának leghűbb utánezetei. Bonctani szerkezetben és formákban tökéletes lószobra is, evvel szemben kissé merevebb az egy pupú tevéje és törpe spic kutya szobra, amelyekben, ha több élet volna, a tökéletes alkotások közé lehetne sorolni. Számos szobra közül csupán ezeket mutathatjuk be a kedves olvasóinknak és végül megemlékezünk élethű apró nyulacskákról és „Szeresd az állatokat” című bájos témájú szoborcsoportjáról, mely igen szépen díszítené állatkertünket, ha azt a pálmaházunk előtt felállítanák. Állatkertünk így egy örökbecsű díszhez jutna és az intézményünk hírnevének növelésén kívül a szorgalmasan dolgozó magyar szobrászművészünk megkapná munkásságáért a megérdemelt erkölcsi jutalmat. Bármennyire is szegények vagyunk, a magyar

Európai bölénybika. — Maugsch szoborműve.

nemzeti kultúra leglelkesebb munkásait pártfogolnunk, támogatnunk kell. Míg mesteri alkotásainkat a rablók serege kultúráltságuk hiányában rombadöntögetik, addig itt benn a leigázott, megcsönkített hazában nemzeti kultúránk alkotásait minden téren, minden erőnk-ből gyarapítanunk kell. *Maugsch* mester szobrai állatkertünkben ezentúl megtekinthetők. *Raitsits Emil*.

Stromboli.

Írta: *Kirner Dezső*, a m. kir. keresk. múzeum palermói levelezője.

(Folytatás.)

Mondtuk már, hogy a lávamező rövid és a nyugati oldal elejéig vízszesszant nagyon meredek, sziklás, kövecses sok helyütt hamuval borított útírány a tűzhányó szigetegy nyugati partjához visz le, melyen többnyire halászzal foglalkozó néhány száz lakóval bíró házcsoport van, ennek a kis faluszámba

— A szivedet... Ellopom az egyik fiadat!

És topogott hozzá a lábával dühösen, még akkor is, mikor a szép asszonyi állat eltűnt a sziklák között.

II.

A tűz már hamvadozott a barlang közepén. Az asszony szorongva ült a medvebőrön s hogy nyugtalanságát eltitkolja, átlukgatott kagylóhéjat fűzött a száraz állati bélhurra. A nyakéke lesz. A gyermekek aludtak a barlang zugában. Az ura pedig a nyílával babrálta a tűzvilágnál.

— Szél van — törte meg az asszony a csendet.

Az ember félszemvést rásandított, aztán morgott valamit. Nyilát a sarokba dobta s a medvebőrön elfeküdt.

— Alugy — ásítózott. — Hajnalkor vadászni megyek...

Süttette talpát a pislá tűzzel és álmosan mocorgott a takaró alatt. Az asszony remegett. Mi lesz vele, ha elalszik az ura? Meg kéne, hogy mondja neki: Egy ember vár engem odakint... De nem merte. Hallgatódzott.

A szél behuhogott a barlangnyílás tetején s döngette a kőlapot, mely a barlangbejárást védte a fenevadak ellen. Kint tiszta holdvilág süttött s ragyogtak a csillagok. És az asszonynak ismét eszébe jutott a legény. Az ő szeme is úgy ragyogott, amikor ma megragadta a kezét...

A tűzhöz ment, a zsarátnokot félig hamuba takarta s néhány szempillantást tétovázva állt. Ha nem megy ki, az a legény az egyik fiát elviszi. Eltűnt a barlang hátsó kapuja felé.

— Ühüm — rugta le magáról az ura a medvebőrt s kőbaltáját kezébe ragadva, utána sompolygott.

Ment az asszony szaporán, a szélzúgásban meg-megállt; fekete haját kibontotta a szélvész s lengette a hideg holdvilágon!

— Ühüm — csikorgott az ember foga, mert megpillantotta a másik férfiút, ahogy az mozdulatlanul és fenyegetően lest állt a szikla mellett. A párja odamegy! Lehúzódt a sötétségbe és hallgatta a beszédüket.

— Menj el, mert ha észreveszi az uram, kijön és megöl engem is, téged is. Nagy ereje van... Tabu (nem szabad)!

— Ki fél? — nevetett sötéten s az asszonyt magához ragadta. — Szeress...

Fölordított az ember, kiugrott a szirt melől s a kőbaltával feléjük rohant.

— Megállj!

A legény tovaragadta az asszonyt. Nem félt, csak futott, mert mindig fut a tolvaj. És vele törtetett az asszony is a sziklás úton fölfelé, mert tudta, hogy az ő számára sincsen irtalom.

— Megálljatok! — rengett át a szélvész zúgásán, de csak tovább futottak, bukdácsoltak.

A holdvilág kisütött citromsárgán, szinte félelmetesen. Nincs tovább. Fent vannak a szirttetőn és a szakadék elzárja az utat...

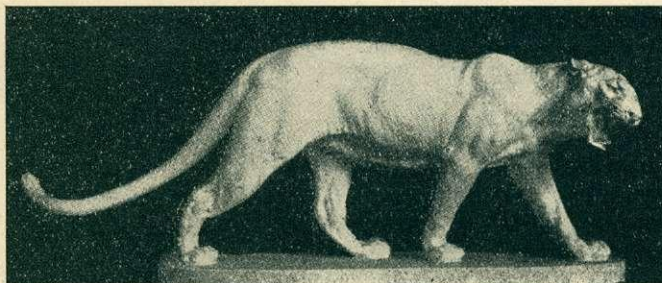
Az asszony összeroskadt s hörgött belőle a félelem. A kőbalták már összecsattantak fölötte, szikráztak s mindkettő darabokra tört.

— Kegyelem...

Viaskodtak, ököltre mentek, tépték, szaggatták egymást néma dühükben a mélység fölött. A hegykatlanban ordított a szél s

menő helynek a népe a túlsó oldalon lévő San Vincenzo helységgel s ennek közvetítésével a külvilággal csupán bárkákon a a szigetet körüljárva vagy a tűzhányón átmászva közlekedhetik; a kiváltképpen télen nagyon gyakori viharos tengerjárás idejében azonban a sziget köröskörül sem kikötővel sem révvel egyáltalán nem bírván, a külvilágtól napokig is, sőt néha egy-két hétig teljesen el van zárva; ilyenkor a nyugati partlakói San Vincenzóba és viszont innen oda az emberek csak a tűzhányó magaslatán keresztül a jelzett útnak vagy ösvényeknek nem ismerhető sziklás, hamupos lárétegeken nagy fáradtsággal, nehéz küzdelemmel, olykor életveszéllyel bejárva juthatnak. A Piano delle Crocitol kb. 100 méterre észak felé kezdődik, *mostan* — hangsúlyozzuk *mostan*, mert láttuk, hogy régebben a kráter a régi szikla falzatánál kezdődött s

a tűzhányó örökké háborgó elemei ki tudja nem-e változtatnak hováhamarább a mostani helyzetet is? — a kráter nyílása, mely eleintén lankán aztán kajlán hanyatlik le a mélységbe. A nyílás ezen részétől kb. 200 méternyire a látatormelékkal, hamuval fődött peremén kb. 15 méter magas szakadozott szikla emelkedik: a Faraglione di Levante (keleti) megkülömböztetésül a kráter nyílásának ellenkező oldalán levő Faraglione di Ponente, hasonló magasságban kiemelkedő nyugati sziklától. Eddig a kifogazott, sok helyütt vadul szakadozott szikla peremén mászkálva és botorkálva, sőt néha ugrálva, a széületmentes túristák el is jutottak, de másodsor aligha tennék meg ezt a lezuhanás veszélyével járó, fölötté kinos utat. A Faraglione szót Nápoly vidékén és Capri szigetén a nagyobb sziklák elnevezésére általánosan használják, habár olaszban a szikla neve „rocia” vagy „rocca”, a nagyobbé „rocione”, de a faraglione szó valószínűen a „Faro” (világítótorony)

Leopárd. — Maugsch szoborműve.

Törpe indiai szamár. — Maugsch szoborműve.

változtatásából és nagyításából ered: „faro” gyöknek van több ilyen elvont értelmű szóváltozata; a gyök maga talán a Faraone (Pharao egyiptom ősi népe, melyekkel az olaszok ősei Latium és különösen az olasz félsziget déli népei, kik az egyiptomiakkal sűrűn érintkeztek és élénk cserekereskedést űztek, erkölcsöket,

szokásokat s talán nyelvbeli kifejezéseket is át vettek; a faraone szónak a déli olasz szónál amint nálunk a görög és a zsidó jelzőknek, a faji, kereskedelmi szellemre és élelmességre célzó mellékértelme is van.)

A szóban lévő szikla tehát valószínűen azért kapta a „Faraglione” nagyító elnevezést, mert mindamellett, hogy a hegyormon csak néhány méternyire emelkedik ki, mégis a tengerszínre csak kevésé ki-magasló „Faro”-hoz (világító torony) hasonlítva, ott fent a tűzhányó a 950 méter magas

ormán az előbbinek magasságát messze felülmúlja. A „Faraglione di Levante” sziklától jóval errébb a kráter peremét lávahamu takarja s ez egészen a „Faraglione di Ponente” előtt végződő határáig a töbör szélének egyedül bejárható része, míg a többi része járhatatlan. A kráter keleti oldalának hamuval fődött részétől kezdődik az a lávakő és hamuáradat. „Rina Grande” (Rina tájszó az olasz arena szóból származik és homokot fővenyt, porondot jelent) ezen a lefelé mindinkább kiszélesedő láva- és hamuzuhaton vizet keresztül egyenesen az az út-irány, melyet a tűzhányó merészebb és sietősebb megmászói kivételesen használnak.

A kráter szélének hamuval fődött keleti végén rendetlenül kifogazott, összevíssza szagatott sziklasorozat következik s elzárja a peremének északfelé irányuló részét, sőt a kráter kitérés helyére való kilátást; az utóbbi csupán csak a Faraglione di Ponente szikláról látható, mely szintén csak-

feketén dörgött a vizesés. Talpuk alatt csiszogott az apró kavics s felhőt vert a köpor; mellkasuk döngött, ahogyan összegabalyodtak, elzuhantak a sziklatetőn és fojtogatták egymást az asszonyért.

— Diár! — sikoltotta az ura nevét.

Odacsapott egyet a bőszült emberállat a párja felé s a másik most kétségbeesett erőfeszítéssel kitépte magát a félkeze alól. Fölpattant a földről, megragadta Diár torzomborz haját s a sziklapárkány felé vonszolta ujjongva.

— Ehehehehehe . . .

És a kétszázméteres szakadék fölött megegyszer fölfokozódott a kétségbeesett küzdelem. Valamelyiknek a lába már a mélységbe lóg, de tartja ellenfelét iszonyú erővel. A derekát öleli. Az asszony ott térdel mellettük, a fülükbe sikoltoz, de hasztalan.

— A mélység . . . A mélység! . . .

Annak, aki félig már az űrben lebeg, lecsúszik a karja ellenfele derekáról, bal térde még fent van a párkányon s nyersen recseg az erőfeszítésben. A másik is fent van félig, de két karjával a kiálló, hegyes sziklafogat öleli.

— A mélység . . . a mélység! . . .

Ott csüngenek már mindketten a fekete űrben. Az, amelyik alul van, az ellenfele lábába kapaszkodik s a tomboló szél-örvény, mely a szírtet üvöltözve döngeli, testüket meg-meginogtatja a szakadék fölött. Szítok. Hörgés. Nincs erő, mely többé már vissza tudná húzni a sziklapárkányra . . . Az asszony följük kúszott és letekintett a szédítő éjszakába.

— Diár! . . .

Az, aki felül volt, rugott egyet a másik arcába s a legyőzött némán tünt el a ködben. Csönd. A szél is hallgat. Melyik? . . . Az, aki él, rettentő karjaival fölhúzódik lassan s mászik is már kifelé a sziklafokra. És a halálharc után még nevet.

— Ehehehehehe . . .

Az asszony fölsikoltott. Megismerte a vigyorgó fejet. A bal-karja már fent van a párkányon, gőzölgő izmai vonaglanak, mint a kígyók, küzd az életért makacson s a fél melle már lassan kiemelkedik az űrből, Diár pedig lent van a mélység fenekén!

Ráugrott, torkonragadta s görcsös ujjait lefejtette az élet kövéről. Dülledt szemével úgy csodálkozott a legény . . . aztán hátrahanyatlott, kiáltott egyet és eltűnt az űrben, a köd alatt.

Az őssasszony leguggolt, sokáig bámult a feketeségbe, aztán megmozdult, hogy utánuk menjen, de kicsinyei jutottak eszébe, kik most alusznak a barlang zugában. Rettegve húzódtott vissza az élet kövére, remegő ujjait a hajába mélyesztette s zokogva kezdte kiáltozni az ura nevét.

— Diár! . . . Diár! . . .

Valaki megérintette.

— Ne sírj . . . — lihegte a fülebe.

Ő volt. Az ura. Megakadt egy kiálló sziklán és a halálból visszajött. Poros, véres fejét az asszony ölébe hajtotta és halgatott, míg keleten bitorodott az ég. Akkor fölemelkedett s magához ölelte párját a hajnalragyogásban. Az ősember örömeiben reszketett s meghordozta vérekes szemét a szomorú kővilágon; meghordozta büszkén és diadalmasan: Ki az az ember, ki elvehetné az erős férfiú igaz asszonyát?

nem hozzáférhetetlen, de a mi expedícióknak vakmerő tagjai roppant fáradtsággal és veszéllyel, azokon a legyőzhetetlennek látszó sziklákon átküzdve magukat, mégis eljutottak egészen a Faraglione di Ponente sziklára s onnan nézhatték át lehető közelből és jól a tűzhányónak azt a részét, melyen a kitorések most a hegy belsejét elhagyják és melyről a látatómegek felröpülnek az égfelé s onnan visszaesnek, vagy pedig ha kezdetleges lódító erejük gyöngébb, a nyíláson át hőmpölyögve legurulnak a tengerbe.

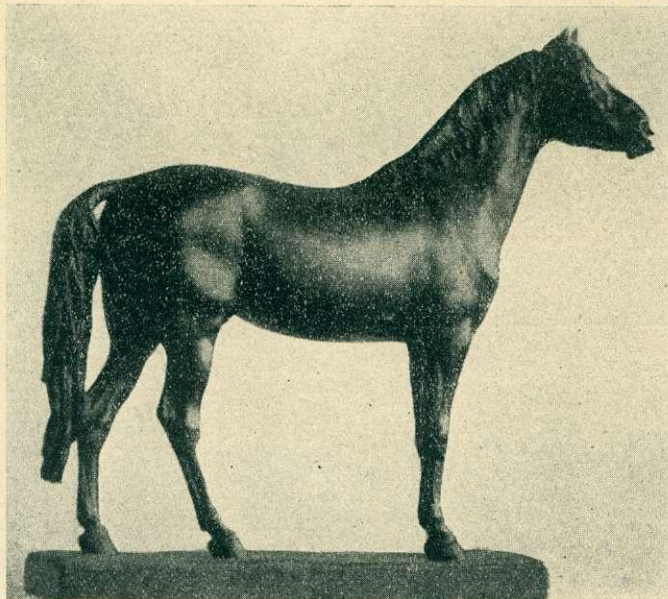
A „Faraglione di Levante” túl, a szikláknak belső oldala alatt számtalan kis szikla és tölcészerű lyuk van, melyeken keresztül kengázak párolognak ki; ezeknek lerakódásaiból a lyukas hamudombocskák körül finom kénvirág rétegek képződtek, melyek a kénbányászati ipar legbecesebb kénminőségét szolgáltatja. Az ezen kénpárolgó (olaszul „Solfatare”) sziklás szelepeken túl a tűzhányó orma északfelé hajlik le s onnan nem messzire esik a mostani kitorések zónája (ismételjük, hogy a Stromboli működése változó s megtörténhetik, hogy a jövőben — ki tudná megmondani mikor? — a hegy mélységeiből kiszabaduló tüzes elemek más utat törnek maguknak).

A „Faraglione di Levante” sziklától lehanyatló hegy vonalát a kráter fenekének a vége felé látjuk, hogy az üreg feneké ott a hegy északi felületéhez felemelkedik; a fenék ezen északra felhajló részének közelében vannak „jelenleg” vagyis szabatosabban voltak akkor, mikor a mi expedíciónk ott járt, azok a lyukak, melyeken keresztül a tűzhányónak alattuk levő mélységeiből a tüzes láva (a lávának eredeti cseppfolyó állapotban, mely azonban megszűnik és a láva vesz hőfokából, mihelyest onnan kijut, hőmérséklete 1950 fok) a kénes, klórsavas és más gőzök kiröpülnek a töbrnek kimart sziklaszegé-

lyén, melyhez itten az északi oldalon a tüzes elemeket kihányó lyukaktól a távolság csupán 30—40 méter. A kitorések közben a kráter üregét és annak felületét füstgomolyok töltik be, ezekből magasra röpülnek ki az égbolt felé a kisebb-nagyobb sokszor rendkívül nagy lávadarabok, sőt látatómbök. Ami expedícióinkban résztvett vulkánológiai szaktudós néhány különösen nagy látatómböt megmérve, háromnégyzetméteresét is talált köztük.

A felvett helyen kiröpülő, néha igen nagy mennyiségű látatómbök és tömbök sebes lehullásukhoz és súlyokhoz mért zajjal és robbajjal zuhannak le a kb. 40 fokú szögben hajló lejtőre.

Ennek a kb. 1200 méter hosszú, egészen a tengerig leérő lejtőnek a neve „Sciara di Fuoco” ezen az eleintén kb. 100 méter széles „tűzsávon” gurulnak le a magasból lezuhanó s olykor, ha mint előbb magyaráztuk nincs elég erejük a magasba röpülésre, a kráter szélén kituduló tüzes látatómbök; alább egy a „tűzsávon” kiálló szikla megőri és megosztja azokat úgy, hogy a jobb oldalon folytatódó „Sciara di Fuoco” a látatómbök, az egyik részen tovább rohannak le a tenger felé, míg a másik láva csoport az attól a sziklától „Sciara di Baraouda” (A zürzavar sávja) csatornán gurul lefelé; mindkét áram lejjebb jutva, mindinkább kiterpeszkedik lent a tenger közelében

Orosz felvér ügető. — Maugsch szoborműve.

csaknem 1000 méter szélességig; messziről ezek a lávacsatornák úgy néznek ki mint mérhetetlenül nagy deszkapallózatok.

Az északi oldal azon a részén hol a Stromboli erupciós tömegei a csatornákon a tengerbe iramlanak, a tengerszine fölötté veszélyes s az elhaladó hajók és bárkák ezt a veszedelmes helyet messze elkerülik. De az expedíció tagjai kockáztatták az odamenést is; ott nézhatték, vizsgálhatták csak jól a lehullt látatómböket és vehettek fel méréseket azokon.

A csivogó.

Írta: Felix Endre.

Esős vasárnap délután. A legények nem mehetnek kifizető játszani a széles mezőre, beszorultak a Morgó-csárdába és ott évdtek egy pofa bor mellett. Együtt volt Galambos Pista bandája, meg a Tóth Jancsi is, csak más-más asztalnál ültek.

Sörös Illyés csivogója ott gubbasztott a kocsmá lépcsőjénél, koloncos szórőről piszkos esőcseppek hullottak alá.

A kis vasszürke csivogó nem nézett se jobbra, se balra, csak figyelt, ha nyílt a kocsmá ajtaja. Az ember azt hinné róla, hogy gazdáját lesi, pedig egész másban törte gömbölyű koponyáját. A fejét se fordította arra, csak lecsüngő jobb fülét emelte meg helyel-közzel.

Hangos lett a Morgó, csenget már a pohár, odakint az eső egyre szemergett. A hangos szóra megélenkült a csivogó. Föl-föl emelte fejét, sőt néha föl is állt.

Bent nagyot csaptak az asztalra, megmozdultak a székek, hangos szóváltás vegyül a csöndes nyári eső zizegésébe. Felugrik a csivogó, itt az ő ideje. Odaszalad az ajtóhoz, merőn néz a nyiladéka — hallgatózik. Egy nagy, tompa koppanásra vig csaholással rohan el, egész Sörös Illyés portájáig.

Sörös Illyés, a vén kún betyár, gubáján feküdt az eresz alatt, szétrágott pipaszárát most is szopogatta.

— Hm, — megmorog az öreg, átvágja pipaszárát a bal agyarába, félkönyökre ereszkedik és nézi a csivogót.

— No mi az, Szutykos? — szól a közeledő csivogóra, kiről tudta, hogy neki való hírrel jön.

Csivogó nem volt más, mint egy gyönyörű kis puli. Mellesleg meg kell jegyezni, hogy a kúnsgban a pulit csivogónak hívják. A komondor mellett ráfér ez a becéző szó. Szóval a csivogó, a kis „Szutykos” felugrott gazdájára, piszkos ingujját rángatta, odaszaladt a szöglébe, ahol egy nagy füttykös várta, mikor kerül már rá a sor.

Illyés, a vén betyár félszemre vágta zsiros kalpagját, oszt nézte a csivogó ambitusát és magában kezdte hányni-vetni, érdemes-e a füttykóst megmozgatni, mert a szöglében olyan jó pihenője van.

Nem hagyott békét a kis Szutykos, csak rángatta azt a még szutykosabb ingujját.

Az öreg betyár fölkászálódott, meggyújtotta kialudt pipáját, nyakába akasztotta foltos szűrét, kiemelte a sarokból a füttykóst, vízirányosságba nyújtotta szeme előtt és tövétől hegyéig végigmérte.

Szutykos a türelmetlenségtől olyan lármát csapott, hogy az asszony a pitvből rákiáltott.

Illyést mindez nem hozta ki a flegmájából, egykedvű pofával, még csak pipaszára se billent meg szájában, marokra szorította a füttykóst és ment a csivogó után.

A Morgóban már javában kopogtak a botok. Sörös Illyés kezdte szaporítani a lépéseket. A kis puli már ott várta vonitva gazdáját és ahogy az odaért, kéjes öröm velt rajta erőt, szinte hentergett az esőverte földön.

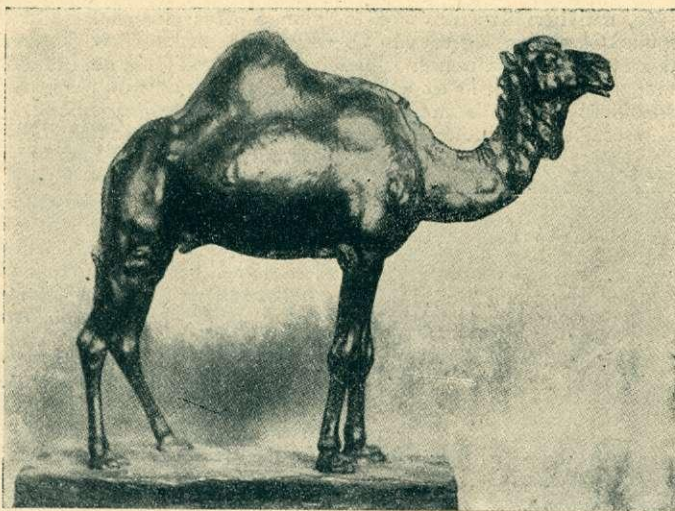
Alighogy Sörös Illyés a kocsmá falához ér, kivágódik a kocsmá ajtaján vérbefutott szemekkel Galambosék Pistája és Tóth Jancsi. Veszett két ellenfél, mint két dühös bika, úgy néznek szemtől-szembe, a puli meg járja körül szóltanul, hol Illyést, hol meg a két vezért nézi. Illyés, a vén betyár az eresz alá húzódott, botjára könyökölt és úgy nézte az időt, mintha pusztán ezért jött volna ide.

Észreveszi Pista a híres verakedő öreg betyárt, aki mindig megjött becsületből, mikor a szükség kívánta. Odaszól neki:

— Illyés bátyám, két féllitert fizetek, ha segít nekünk. — Ráduplázott a Jancsi, ő már megtoldotta egy féllal. De Pista is tudta, mit jelent Illyés bátya kezejárása, meg oszt módos gyerek is volt, hát nem sokat cifrázott, egyszeribe 5 féllitert ígért be.

Megsértődött a vén betyár, szílt a fogát, káromkodott egyet s csak azután mondta meg: — Hát azt hiszed, öcsém, hogy az öt féllitert kő?! Ejnye, erre meg arra!... Becsületbű segíték, mert te is segítettél nekem két év előtt, mikor birkanyírás vót.”

Rántott egyet a szűrén s mihent kézbe csaptak, a kis Szutykos

Állatkertünk egyik püpostevéje. — Maugsch szoborműve.

A környék vízszíne és a tengerpartnak veszedelmes volta miatt a bárkások nem is voltak rábíráhatók, hogy egészen odáig menjenek, már jóval előbb a partnak egyik megközelíthető részén kikötöttek és a négy fiatal ember kíséret nélkül ment oda a lávacsatornák színhelyéhez legközelebb eső területre. Ott persze nagyon vigyáztak, folyton a magasba, hol az ég, hol a két lávacsatornára nézve, hogy a levegő szédítő gyorsasággal lezuhanó vagy a csatornákon leguruló, majd bős ugrásokkal, zajjal és sístergéssel a tengerbe zúduló lávatömegek elől kitérjenek. Mindannyian gyakori kirándulásokon kiképzett turisták voltak; a sportnak ez a veszélyesebb, új benyomásokat keltő formája felélénkítette és — étvágyra gerjesztelte őket; előszedték iszákjuktól a különben csak kenyérből és sajtból álló ételmiszereket és jóízűen falatoztak — peripatetikus módon — azaz járkálva és állva, miközben a kráterből a magasba röptű lávaköveket és lapillákat szemmel kísérték majd a „Sciara di Fuoco” és a „Sciara di Baraoudán” leguruló s azokról sokszor nagy szókésekkel a tengerpartra vagy a tengerbe zúduló lávatömbök és az útjukban szétzúdító kövek elől ide-oda ugrádoztak.

(Folytatása következik.)

neki iramodott, be a kocsmába és szónéklül hozzá fogott csivogó hangjával a rendcsináláshoz.

— Itt a Sörös Illyés csivogója! — kiáltja Fazekas Jóska, a Tóth Jancsi bandájából — rossz napunk lesz! — Még ki se mondta a szót, már vígan suhogott az a füttykös, amelyik még az elébb Sörös Illyéséknél oly nyugodtan pihent. A csivogó meg, míg gazdájára a koponyákat lyukasztotta, ő az ellenfél nadrágját szabta. Galambos Pistának nem is kellett segíteni. 5 perc alatt Illyés meg a Szutykos úgy kipucolták a Morgót, hogy Tóthék bandájából hírmondó se maradt.

Illyés, mint aki jól végezte dolgát, letette magát egy szalma-ülőlés székre, maga elé állított egy icce bort, a füttykóst végig hevertette a kocsmasztalon, megint nem csinált semmit, szopogatta a bort és nézte az időt.

A kis puli, a csivogó megint leült a kocsmajtó előtt, hogy jelezhesse, ha bosszúból még nagyobb füttykösökkel visszajönne a kivert banda. Illyést ugyan az se ugrasztotta volna meg, de jobban szereti az ilyet elkészülve bevárni, ezt a csivogó is tudta.

Akármilyen okos is volt a kis puli, a csivogó, akármennyire is kitanította Sörös Illyés, mégis csak kifogott rajta Sáros Marci. Hazaugrott, kiemelte a kamrából a kis csákányt, megkerülte a Morgót s a kert liceum sövényén átbújva, bejutott az ambitus alá. Óvatosan tesz még néhány lépést, úgyhogy ott állt közvetlen a vén kún háta megett.

A csivogó kinn, az ajtó előtt csak nézett jobbra is, balra is és éppen akkor, mikor sehova se nézett, Sáros Marci úgy vágta a kis csákány hegyes végét Sörös Illyés fejébe, hogy az menten felborult a szalmafont székül.

A nagy zuhanásra benézett a csivogó. Sáros Marcinak már akkor csak hült nyoma maradt ott. De a puli megjegyezte arról is, hogy ki volt. Nem is felejtette el soha.

Végigterült a vén kún, kit még botütés nem ért, a téglás pádimentumon, fejéből patakzott a vér. A csivogó körülszaglászta, megnyalta csontos öklét s egy pillanat alatt kinn volt a kocsmából, onnan meg egyenesen Sörös Illyés házába. Csivogott ott úgy,

A szénsavas bárium mérgező hatása patkányokkal szemben.¹

Ismerteti: Windisch Rikárd dr.

E. W. Schwartze² munkájában összegezi a bárium-sóinak mérgező hatására vonatkozó korábbi vizsgálódásoknak eredményeit. Úgyszintén ismerteti a végrehajtott kísérletek eredményeit. Patkányokra a bárium-vegyületek halálos adagai az alábbiak: klórbáriumtól a bőr alá fecskendezve, kg. testsúlyra 45—89 mg., ugyanebből gyomorcsővel történt beadásra 350—535 mg. kellett, a szénsavas báriumtól a szájon át 630—750 mg. a halálos adag.³ A báriumtartalom alapján számítva a szénsavas bárium mintegy kétharmaddal hatásosabb, mint a szájon át bevitt báriumklorid. (Előbbi báriumtartalma 69.54%, utóbbié 56.37).

Az ezen kísérlet folyamán használt éhes fehér patkányok által átlagosan bevett, úgy mérgezett, mint méregmentes táplálék azok testsúlyának egyszázad súlyrésze volt. A patkányok csalétekében 20% báriumkarbonát mennyiségét hatásos töménységnek tapasztalta. Az ilyen összetételű keverékből a patkánynak egy átlagos takarmányadagnak csupán csak egyharmadát, esetleg három nyolcadát kell elfogyasztania, avagy saját testsúlyra 320-ad, illetve 266-od részét, hogy a halálos mennyiségű méregadag szervezetébe jusson.

¹ A kézirat megérkezése előtt jóval és az általános patkányirtás elrendelése előtt az Állatorvosi főiskola az Állatkertünk területén és egybeült a „Barato!” nevű és a cikkben ismertetett hasonló vegyületű patkányirtószerezrel jó eredménnyel folytak kísérletek, amelyekről melléklapunkon számolunk be. A szerkesztő.

² Experiment Station Record Washington 1921. évi 44. kötet, 3. füzet, 248 lap.

³ Fejlett szürke patkány súlya 150—200 gr.

mintha hat torka lett volna s asszonya szoknyáját majdhogy darabokra nem tépte. Az asszony sejtette, hogy itt kellett valaminek történni, nem vette tréfára a dolgot, de ment arra, merre a csivogó húzta. Mikor a kis csivogó látta, hogy asszonya megértette, rohant előre, mintha puskából lötték volna ki, hogy vigye a jó hírt.

Mire a Morgóhoz ért, Sörös Illyés már ott ült az asztalnál bekötött fejjel és fogyasztotta azt, amit becsülettel megszolgált. Sápadt volt az arca, ősz haja belenyúlt a szemébe, minden szálon egy-egy vércsepp csüngött alá. Mikor meglátta az asszonyt, fölemelte szikár csontjait, rágott egyet pipája szárán, tompán odaszól élete párjához: — No, gyertünk!

A kis csivogó leült gazdája elé, tán jobban restelte a dolgot, mint a vén betyár.

Illyés nem is káromkodott. Rántott egyet az ócska szűrőn s fogán keresztül odamordult mindkettejüknek, az asszonynak, meg a csivogónak: — No még ez se történt meg velem.

Hazatért Illyés, egyenest a padlásra ment, onnan lehozott egy régi lopótököt, kivágott belőle egy darabot s lyukas koponyáját kifódozta vele.

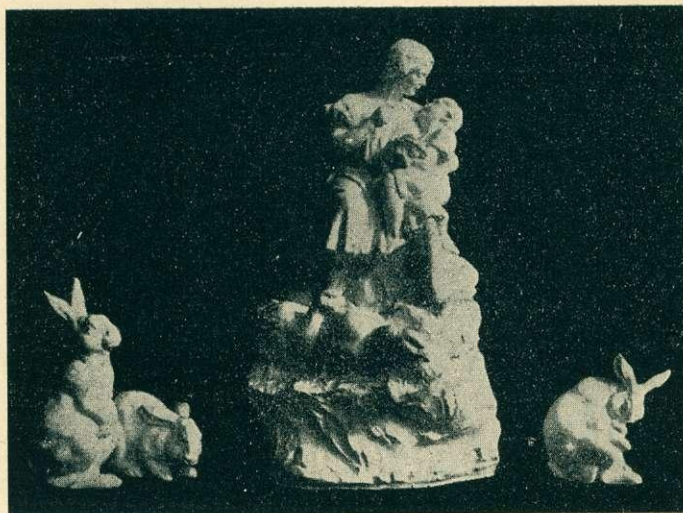
A többit már nem én mondom el, hanem Sörös Illyés.

— „Mikor osztán meggyógyultam, a tőkdarab is összeforrt a csontommal, ha úgy elmentem a Morgó mellett, a Szutykos nagyon röstelte a dolgot. Ilyenkor behúzta a farkát és úgy lesütötte a szemét, mint mikor a kúnsági lányt tiloson érik. Addig tartott ez, míg egyszer találkoztam a Marcial. Futott volna ő, mihelyt meglátott, de nem kellett a csivogónak biztatás, Ráösmert pedig vagy öt hete vót a tréfa. Utána a Marcinak, belekapaszkodott a combja felső szélibe, el se eresztette addig, míg a Marci lapickáját el nem törtem. Mikor oszt így megbékültünk, megint vig lett a Szutykos. De nem sokáig tartott a vígsága, mert harmadnapra megettették tüvel, én meg oszt elástam a diófa tövibe. Most is ott pihen szegény. Nem is volt ilyen jó csivogó hét vármegyében.”

Igy mesélte öreg Illyés és elballagott haza, hogy észre ne vegyem könnyező szemét.

A patkányok közül számosan az ilyen mennyiségű mérge felvétele után az első 24 órán belül elhullottak. E tekintetben a legfontosabb tényező, hogy az elfogyasztott mérge mennyisége nagyobb legyen, mint a még halálosan ható legkisebb adagé. Úgy a gyógyszer-tani, mint az etetési kísérletek eredményei alapján nem látszik mindig tanácsosnak azt elvárni, hogy a patkányoknál a megfelelő mennyiségben beadott báriumkarbonát 100%-os halálozást eredményezzen.

Ügylátszik a patkány a bőr alá adott báriummal — illetve sóival — szemben éppen olyan érzékeny, mint a házinyúl, a csirke és a galamb. Megközelítőleg $\frac{1}{3}$ rész annyira érzékeny, mint a macskák és a kutyák. Ha ellenben a szájon keresztül adjuk be a báriumsóit, az összes említett emlősök közül a patkány aránylag a legkevésbé érzékeny, mint-hogy ez esetben a bárium összes mennyisége a legcsekélyebb is, tekintve a patkány kicsi alakját.

Szeresd az állatokat. — Maugsch szoborműve.

A kócsag nyomatékossabb védelme.

Közli: Szemere László.

Jelen közlemény nem az olvasó hangulatát felébresztő, nem kérelmező hanghordozással fordul az olvasóhoz, hanem a mindennél nyomatékossabb „nervus”-hoz, az erszényhez szól ezúttal. Minden természetbarát örülni fog a Magyar Kir. Madártani Intézet (II., Debrői-út 15.) azon elhatározásának, hogy az Intézet annak, aki kócsag meglövését, tojása vagy fiókái szedését — ha az engedély nélkül történt — elsőnek jelenti fel az illetékes I-ső fokú rendőrhatóságnál, fizet 500—1000 koronáig terjedhető összeget.

A nemeslelkű holland természetbarátok adománya révén teheti ezt meg az Intézet, melynek nevében

fogadható el, azt bizonyítani is felesleges, e helyett az érvényben lévő madárvédelmi törvényre utalok, amely a kanalas gém lelövését is tilalmazza, miután azt négy más pusztulófélben levő madárral együtt védelmébe veszi! (16.946—1912. XI. 3. sz. F. Min. Rend.) E fajok különben a következők:

1. Nemes kócsag — *Ardea alba* L
2. Fattyú kócsag — *Ardea garzetta* L.
3. Üstökös gém vagy hajas gém — *Ardea ralloides* Scop.
4. Batla vagy fekete ibisz — *Plegadis falcinellus* L.
5. Kanalas gém — *Platalea leucorodia* L.

A kócsagtetem tehát nem trófea többé, hanem — bűnjel!

Törpe spic kutya. — Maugsch szoborműve.

ezúton is felhívom azon vidék természetbarátainak a figyelmét, ahol kócsag még költ vagy egyébként előfordul.

Egy helyen X. úr meglövéen egy kócsagot (azaz egy lövésre kettőt!), azzal védekezett, hogy kanalas gémmel nézte! Hogy ily védekezés több okból nem

Vegyések

Állatkertünk és a képzőművészet. Hivatkozással lapunk más részén megjelent hasonló irányú cikkünkre, a lapzártakor kézhezvett következő levelet legnagyobb megelégedéssel közöljük: „Zoológiai Kert Igazgatóságának, Budapest. Szíveskedjék értesíteni, hogy a következő állatok közül, melyek birtokában állanak még és hány darab medvéjük, tigrisük, leopárduk, jégmedvéjük, majmuk, krokodiluk, pelikanjuk, kígyójuk van, miután festő vagyok és a bécsi állatkert, állatai száma lényegesen kisebbedett, szeretném ottan tudományaimat folytatni. Fáradságait előre is köszönve vagyok kiváló tisztelettel Norbertin v. Bresslern-Roth Tiermalerin, Graz III. Langegasse 29.” A levelet eredeti szövegében hibáival együtt közöljük, annál is inkább, mert ritkán tapasztalható, hogy a külföldi magyar nyelven forduljon hozzánk kérelmével. A külföldi művésznőt természetesen a legnagyobb örömmel fogadja állatkertünk igazgatósága.

Presov- és vidéke vadász- és vadvédő társaság. Az 1872. évben alakult „Eperjesi Vadásztársaság” f. é. június hó 26-án tölti be fennállásának 50-ik évfordulóját. Társaságunknak lehetetlen legalább egy pillanatra való megállás nélkül átlépni ez új korszak küszöbét

F. évi február hó 1-én d. e. fél 8 órakor az eperjesi „Szent Miklós” nagytemplomban a társaság elhunyt tagjainak lelki-üdvéért gyászmisét tartottak, valamint a folyó évi február hó 1-én este 8 órakor a „Fekete Sas” különtermében társasvacsorára gyűltek össze.

Presovból (Eperjes) kaptunk erre a lélekemelő ünnepélyre a magyar nyelven nyomtatott meghívót. Lélekben veletek ünnepeltünk, a meghívásért köszönet és vadászüdvözetlet a megcsontított ország magyar vadászaitól.

A chloropicrin hatása a patkányokra és az elraktározott gabonában megtelepedő rovarokra nézve. A Piutti kiváló eredményeket ért el a chloropicrin [nitrochloroform CCl₃(NO₂)] használatával az elraktározott gabonák kártevőinek csökkentésére. A vegyületből 15-20° közötti hőmérsékletnél köbméterenkint 20 cct. használt. Sem a liszt, sem az ilyen gabonából készült kenyér el nem romlottak, amennyiben ezek tápláló értékét vették figyelembe, habár a magvak csirázó képességének 30% megszűnt.

Az említett vegyülettel patkányokkal is végzett kísérleteket, hogy hajókról kiirthassák a veszedelmes jövevényeket. A chloropicrin hatásának 2^{1/2} óráig kitett patkányok — köbméterenkint valószínűleg szintén 20 cct. alkalmazva — megölettek. A patkányokon elősködő bolhákat ennél rövidebb idő alatt is megölte.

W. R. dr.

Halászó kutyák. Krausse (Eberswalde) Szardinia szigetén egy tengerparti tónál két kutyát figyelt meg, melyek állandóan halásztak. Az állat leste a halat és jobblábával dobta ki a szárazra. Tudjuk, hogy a házi macskánál ilyen szenvedély gyakrabban fordul elő, azonban a kutya halhús-kedvelése ritkább jelenség. Egyébként is a kutyafélék kevésbé fogyasztják a hidegvérű állatok húsát, mint a macskák (és ez áll épúgy a szelidített, mint a vadon élő fajokra). A *Felis viverrina* nevű szigetindiai macskafaj egyenesen halászmacska nevet érdemel. (A frankfurti állatkertben pl. hallal etették és kitűnően ízlott neki.) A kutyafélék közül a rókák eszik még leginkább a hal-táplálékot, különösen a *sarki róka* (*Vulpes lagopus L.*) A házi kutya fajtái közül az eszkimo- és az újföldi kutya táplálkozásában lényeges szerepet játszik a halhús.

V.

A fácánnak a tiszafa (*Taxus baccata L.*) levele mérgező. Mintegy ötven fácánt figyeltek meg több tiszafán ülve; másnap reggel hat elpusztult példányt találtak (négy tyúkot és két kakast). Ugyanaz a vadász tulajdonos még egy tyúkot küldött be a brombergi Vilmos császár-intézet állategészségügyi osztályának. Ennek begye a tiszafa tűleveleit tartalmazta. A mérgező hatást a taxin nevű narkotikus alkaloidea, hangyasav és egy izgató szurokféle okozza, különösen a levelek mérgesek, a bogyók kevésbé. A taxin hatása már gyakran 1/2-1 óra múlva halálosan hat. (Wild und Hund 1919. évf. 515. l.) Naumann szerint a poszáták (*Sylvia*) a tiszafa bogyójának mérges magvát kiköpik, *csuszka* (*Sitta caesia M. et W.*) ellenben jó étvágyal és káros következmények nélkül megeszi.

V.

Nyúl a rókalyukban. Néhány esetben megtörtént, hogy a rókalyukban elhelyezett vasban mezei nyúlát fogtak. Ez annyiban feltűnő, mert üregbe ritkán húzódik. Egy német vadász, aki néhány esetben tapasztalta az említett jelenséget, okát abban látja, hogy üzekedéskor a baknyúl minden rejtekhelyre bebújik, nőstényt keres. Különbözik érdekes, hogy két nyúlfajunk, a mezei (*Lepus europaeus L.*) és üregi nyúl (*Oryctolagus cuniculus L.*) lakásmódjának különbözősége megszűnik ott, ahol sűrűbb aljnövényzet borítja a talajt. Ily helyeken, pl. Németországban az üregi nyúl sem ás már, hanem a sűrűben húzódik meg. V.

Előfizetési felhívás.

A kényszerült helyzet folytán mind mai napig az „A Természet” folyóiratunkat havonta egyszer kétfős számban jelentethetjük meg. Kedves olvasótáborunkon és előfizetőinken múlik, hogy visszatérjen az „A Természet” megjelenítésénél az igazi, várvavárt békebeli állapot. Mindazok, kik lapunkat megkedvelték és az igaz szívhez s a tudáshoz szóló irányával együttéreznek, terjesszék minél szélesebb körben lapunkat, hogy előfizetőink számának gyarapodásával elérhessük, hogy kedves olvasóinknak, mint régen, havonta két ízben nyújthassuk az „A Természet” számait.

A magyar kultúra terjesztése ezen a téren sem fejlődhetik vissza! Nem szükséges ehhez egyéb: *szerezzen minden előfizetőnk legalább egy előfizetőt.* Ezt a csekély hazafias ellenszolgáltatást méltán elvárja a haza érdekében szerény keretekben küzdő lapunk, mely minden téren és vonalon azt az egyedüli irányelvet tartja szem előtt, hogy: *„Magyarország nem volt, hanem lesz!”*

Pártolja minden magyar az „A Természet” folyóiratunkat, melynek előfizetési díja *egy félévre 90 K.*

Hazafias üdvözléssel az „A Természet” szerkesztősége.

A kétsoros apróhirdetés egyszeri megjelenése 50 korona

Természettudományi Közlöny. Szerkeszti: *Ilosvay Lajos* közreműködésével *Gorka Sándor*. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VIII., Eszterházy-u. 16.

Turistaság és Alpinizmus. Szerkeszti: *Komarnicki Gyula dr.* és *Vigyázó János dr.* Előfizetési díj egyévre 300 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest II., Hunyadi János-u. 8., II. em. 6.

Halászat. Szerkeszti *Répássy Miklós*. Szerkesztőség: Budapest, Földmív. minisztérium (V., Országház-tér 11. II. em.)

Budapesti Aquarium és Terrarium Egyesület magyar természetbarátok társasága 1922. III. 1., 15., 20.; IV. 12., 26.; V. 10., 24.; VI. 7., 21.; VII. 5., 19.; VIII. 2., 16., 30.; IX. 13., 27.; X. 11., 25.; XI. 8., 22.; XII. 6., 20. tartja meg összejöveteleit a *Schmidhofer*-féle vendéglő (II., Fő-u. 8.) külön termében.

Igen értékes aggancsgyűjtemény és vadásztrofeák eladók. Közelebbi megtudható d. e. 9-1 óra között *József* 8-30 címen.

Állatbarátok lépjenek be az *Állatvédő egyesületbe*, Budapest IX., Ernő-u. 13.

Magyar komondor- és kuvasztenyésztés érdekében kérjük hazai tenyésztőinket, adományozzanak az állatkerti állomány vérkértése miatt néhány fajta tiszta magyar jáhászkutyát állatkertünknek.

Néhány telivér vizslát elfogad betanításra *Ötvös Balázs*, Magyar-szombat hely, Feketevízpuszta, Veszprém.

Kutyaidomítást gazdasági és önvédelmi célokra elvállal *Félix Endre*, Zebegény (Hontmegye).

Pedigrés német juhászkutya kölykök kaphatók *Szócs János* VII., Ilka-utca 12. címen.

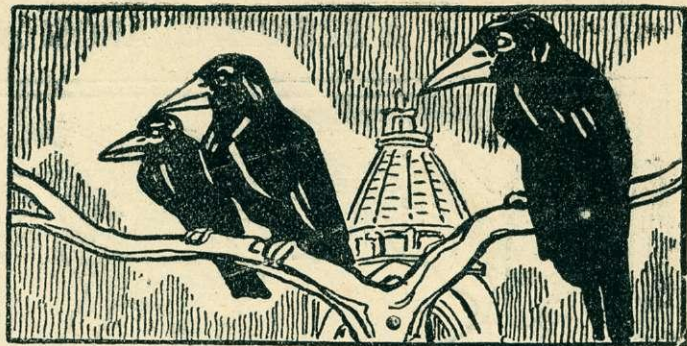
„Czobor” német juhászeb kennel. Tulajdonos: *Klein Jákó* Budapest VII., Czobor-utca 3. Telefon: *József* 96-11. Törzskönyvezett pedigrees kölykök kaphatók.

„Rökavár” vadászfoxterrier telepen (*Bárdos Iván, Kalocsa*) állandóan kaphatók pedigrés foxterrierek.

Szarvas-, dám- és őzaggancsokat (levetett vagy koponyás) vesz *Skaba és Plökl*, Budapest VI., Vilmos császár-út 33.

□□□□ A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL □□□□

MI. UJSÁG AZ. ÁLLAT- KERTBEN?

BUDAPEST FŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJÉNEK KÖZLEMÉNYEI

Budapest, 1922.

IX. évfolyam. 3—4. szám.

Február 1—15.

KIADJA: BUDAPEST FŐVÁROS
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE

Az állat- és növénykert igazgatóságának
közreműködésével szerkeszti:
RAITSITS EMIL

Megjelen mint az „A TERMÉSZET”
:o: :o: :o: melléklapja :o: :o: :o:

Patkányirtás az Állatkertben.

A Budapest főváros Állat- és Növénykertjében már a hatóságilag elrendelt általános patkányirtás előtt megkezdettük az elszaporodott és igen kártevő rágcsáló bestiák ellen a védekezést. Igen különböző gyártmányú patkányirtószerekkel kísérleteztünk, amelyekkel azonban kellő eredményre nem jutottunk. A legutóbbi tapasztalatok szerint az állatkert madárházában a tengerihagymával végzett patkánymérgezések mutattak fel némi eredményt. Lapunk múlt számában emlékezett meg Esterházy Miklós Móric gróf a „Radikál” nevű patkányirtószerről, amely szintén tengerihagyma-készítmény. A tengerihagymával végzett patkányirtás mellett mégis arra kellett gondolnunk, hogy más méreggel is kísérletezzünk, „amely hasonlóképpen nem oly káros hatású a többi állatokra. Jablonowski József és Kádócsa Gyula „A patkányveszedelem s az ellene való védekezés” című gondos és körültekintő munkájukban ismertetik a szénsavas bárium (bárium karbonát), a hasznos háziállatokra nem oly veszedelmes patkányölő hatását, amely szert különösen Amerikában használnak. Ez készítményt a szénsavas bárium patkányölő hatásának tanulmányozására, amelyről az alábbiakban számolunk be.

A szénsavas bárium mérgező hatását úgy fejtí ki, hogy a gyomorba jutva, az ott jelenlevő gyomorsósavval történt egyesülés után vízben oldódó báriumkloriddá alakul át, mely utóbbi vegyület méregként hat a szervezetre.

Magyar Kóssa Gyula dr. „Gyógyszerrendelés”-ében megjelent mérgező és halálos adag táblázata szerint a szénsavas bárium 15—80 gr. mennyiségben halálos kutyára, 40 gr.-ja pedig megöli a házi nyulat.

Kísérleteink szerint 100 gr.-os fehér patkány 0'200 gr. bárium karbonát mesterséges beadása után 6 óra múlva, ugyanolyan súlyú fehér patkány 0'100 gr.-nyi mennyiség beadására 10 óra múlva, ugyanolyan súlyú három darab éheztetett fehér patkány 0'150 gr. bárium karbonát feletetése után 12 órán belül

elpusztult. Három darab 34 gr.-os, már önállóan táplálkozó kölyök vándorpatkány 0'05—0'15 gr. szénsavas bárium feletetése után 12 órán belül elpusztult. A szénsavas báriummérgezés patkányoknál a következő tünetekben nyilvánul: a mérge elfogyasztása után anélkül, hogy a kísérleti patkányok vizet ittak volna, fél óra múlva némi báyadtsággal és izomremegéssel kezdődő rosszullet észlelhető, az izomremegést nemsokára merev- és rángógörccsök váltják fel és ezzel kapcsolatban rendszeresen ökröndözés fogja el az állatokat, a mérge későbbi hatására pedig hányás és hasmenés észlelhető, miközben a kísérleti patkány nem mozdul el a megfogás alkalmával; ugyanekkor a görcsöket izomgyengeség és bénulásos jelenségek váltják fel, mire a patkány rövidesen elpusztul. Az ily módon mérgezett patkányok hullabontása alkalmával csupán a gyomorban észlelhető elváltozások s kivételesen a vékonybelekben. A gyomor rendszerint felfúvódott és a gyomor nyelöcsövi részletének fala áttetsző, igen vékony hártyszerűen elődomborodik, a gyomorfundus és pylorusi részlete hurutos-gyűladásos, hasonlóképpen nem ritkán a vékonybelek súlyosabb hurutja észlelhető.

Újabbán a szénsavas bárium „Baratol” neve alatt, mint patkányirtószert kerül forgalomba, egy-egy dobozban 20 pilula foglal helyet. Egy-egy pilula a patkányokra halálos adag háromszorosát tartalmazza. Az állatkert területén, az állatorvosi főiskola intézeteiben, valamint egybeűtt a „Baratol”-lal végzett kísérletek kellő eredménnyel jártak. Az állatkertben elhelyezett „Baratol” pilulából egy hét alatt 120 darabot fogyasztottak el, az állatorvosi főiskola kórbonctani intézetében 100 darabból 70 darabot ettek meg a patkányok. A „Baratol”-nak előnye, hogy igen különböző izesítővel készül, úgyhogy amint a patkányok az egyik fajta pilulát nem fogyasztják szívesen, úgy a mérgezés a másik fajta készítménnyel folytathatjuk. Ott, ahol izletesebb eleséget nem talál a patkány, ott nagyobb mennyiséget elfogyaszt a kihelyezett „Baratol”-ból. Így az állatkertben

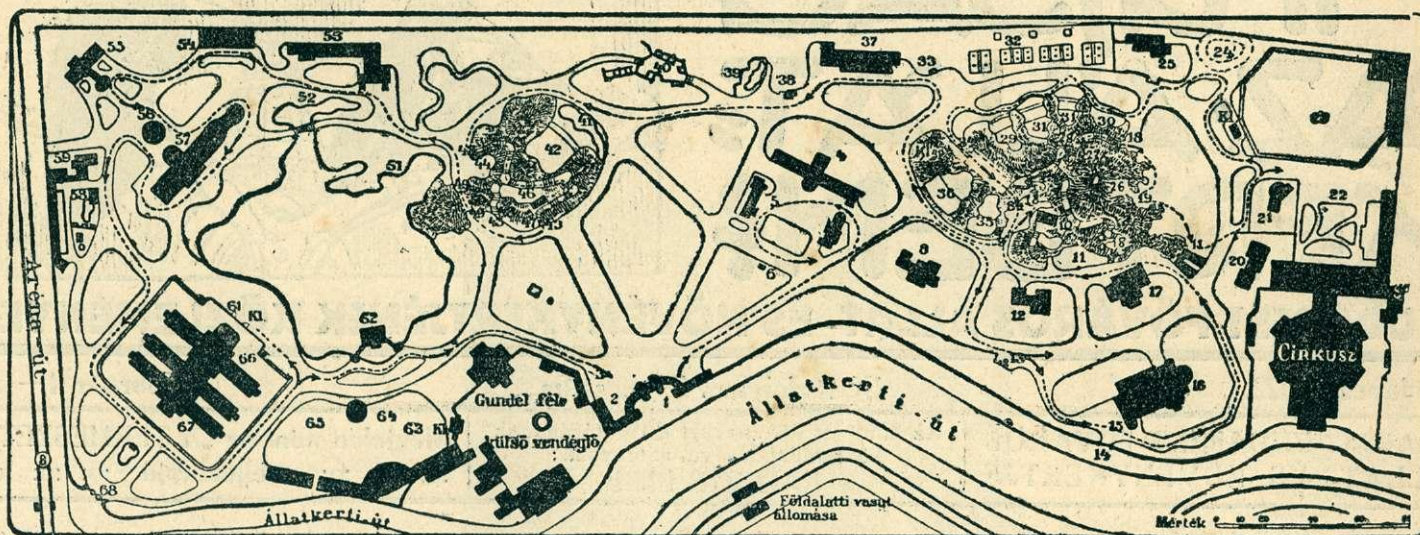
az egyik ápoló megfigyelte, hogy egy patkány három „Baratol” pilulát fogyasztott el. Egyik budapesti építészünk pincéjében az első „Baratol” szállítmányból 20 darabot fogyasztottak el és a többi a következő napokon már meg sem érintették, míg a másik ízű „Baratol”-ból az első kirakás után rövidesen 16 darabot elfogyasztottak. Az előbb említett megfigyelések alapján a nagyon óvatos és mondhatni raffinált patkányokat úgy irthatjuk a legmegfelelőbben, ha a patkányirtószert igen különböző módon rakjuk ki. A „Baratol”-nak előnye a veszélymentes és könnyű kezelése. A kirakott „Baratol” pilulák 10—10 darabját a gyári doboz két felében elhelyezzük és ily módon rakjuk el a megfelelő helyeken az est beálltával, amidőn már hasznos állataink nyugalomra tértek. A reggel beálltával a kirakás helyét felkeressük és a pilulákat összeszámolva, összehordjuk, hogy azokat este újból elhelyezzük. Amint észrevesszük, hogy a „Baratol” pilulák nem fogytak, úgy a „Baratol” második készítményét helyezzük a patkányjáratok elé. A „Baratol”-lal végzett patkányirtás esetén a helyszínen elhullott patkányokat ritkán találunk, mert a bárium karbonát-készítmény elfogyasztása után a patkány csupán órák múlva pusztul el. A mérgezett patkánynak a tünetek fellépésével elég ideje van, hogy búvóhelyét felkeresse, ahol aztán el is pusztul. Az állatkertben végzett patkányirtás ideje alatt egy elhullott patkány gyomortartalmából a bárium sóját sikerült kimutatni. A „Baratol”-lal végzett patkányirtás után a kísérletezés helyein a patkányok száma lényegesen csökkent.

Tapasztalataink szerint a patkányirtás csakis úgy vezethet kellő eredményre, ha a mérgezés módjait sorozatosan változtatjuk, mert az óvatos patkány a kirakott mérget hamarosan kitapasztalja.

A patkányirtás általános szabályainak el-sajátítása végett Jablonovskinak és Kádócsának már említett könyvét ajánljuk. R. E.

A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL

A SZÉKESFŐVÁROSI ÁLLATKERT HELYSZINRAJZA

JELMAGYARÁZAT:

Az állatkertbe vezető villamosok számai: 8., 25., 33., 35.	1. Főkapu	13. Cukorkaárusítás	24. Lovagló- és kocsikázó-pálya	35. Tigrisbarlang	46. Rénszarvasok	57. Madarak háza
F. J. földalatti villamos vasút, Omnibusz.	2. Igazgatóság	14. Kapu	25. Zebraistálló	36. Oroszlánbarlang	47. Norvég ház	58. Dohányárusítás
A térképen látható számok az útmutató szövegére utalnak.	3. Dohányárusítás	15. Néprajzi gyűjtemény	26. Muflonok	37. Kis ragadozók	48. Jegesrókák	59. Falusi gazdaság
→ az útmutató leírásában követett útirány	4. Majmok	16. Vastagbőrűek	27. Zergék	38. Hűtő italok	49. Alagút-átjáró	60. Rovarok
Kl. = klozet.	5. Rágcsálók	17. Zsirafok	28. Kecskék	39. Vidrátó	50. Bejárat a mozgófényképekhez	61. Akvárium
	6. Mókusház	18. Turista-út	29. Kőszáli bakok	40. Várrom	51. Uszómadarak	62. Terrárium
	7. Erszényesek	19. Vendéglő	30. Kis medvék	41. Fókátó	52. Gázlók, kacsák	63. Vendéglő
	8. Szarvasok	20. Tevéfélék	31. Nagy medvék	42. Jegesmedvék	53. Fácános	64. Zenepavillon
	9. Juhok	21. Disznófélék	32. Kutyák	43. Turista-út	54. Sasok	65. Kávéház
	10. Tejszernok	22. Gyermekek játszóhelye	33. Süteményárusítás	44. Rozsomák	55. Strucok	66. Terrasz kávéház
	11. Antilopok	23. Sport-pálya	34. Átjáró az oroszlánházon át	45. Nyestfélék	56. Kisebb tóparti madarak	67. Pálmaház bejárata
	12. Bölények					68. Aréna-úti kapu

„MAGYAR NÉP“

Képes hetilap. Politikai, gazdasági és szépirodalmi újság. Megjelen minden vasárnap. Szerkeszti RAKOSY GYULA.

:: Szerkesztőség és kiadóhivatal ::
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 30.

SIKERES PATKÁNYIRTÁS !

„BARATOL“

PATKÁNYIRTÓVAL. Kapható:

GYÓGYTÁRAKBAN ÉS DROGÉRIÁBAN

Gyártja:
CHEMIA MAGYAR VEGYIPARI R.-T.

FROMMER-LILIPUT

MELLÉNYZSEBPISZTOLY
6'35 mm. kapható

SKABA ÉS PLÖKL

fényver- és lőszeraktárban
nagyban és kicsinyben

BUDAPEST V, VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 33

Ára 2400 korona és 10% luxusadó
Szállítás vásárlási engedély ellenében

HUNGÁRIA-FÜRDŐ

GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐI

VII. KER., DOHÁNY-U. 44., NYÁR-U. 7.

MAGYAR EBTENYÉSZTŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

felkarolja az ebtenyésztő sport összes érdekeit, vezeti és kiadja a hazánkban egyedül álló

Magyar Ebtörzskönyvet és a Magyar Vadászeb-Törzskönyvet

Hivatalos lapja „A KUTYA”. Előfizetési díja évi 200 K, tagoknak 150 K. Belépési díj 20 K, tagsági díj 50 K.

Felvilágosítást nyújt: ILOSVAI LAJOS KÁROLY ügyvezető titkár, Budapest 112

VADÁSZOK! Fizessenek elő a

„NIMRÓD-VADÁSZLAP“-ra

Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-u. 4.
ELŐFIZETÉSI ÁRA FÉLÉVRE 50 KORONA